

1149

ภาควิชาเทคนิคเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เรื่อง

การรับฟังข่าวสารการเกษตรทางวิทยุกระจายเสียงของเกษตรกรในตำบล บางรักพัฒนา
อำเภอ บางบัวทอง จังหวัด นนทบุรี ใน ปี พ.ศ 2537

LISTENING OF AGRICULTURAL MESSAGES FOR FARMERS BY RADIO PROGRAMS
IN NONTHABURI PROVINCE (BANGRAKPATTANA DISTRICT) IN 1994

โดย

นางสาว ฉวีวรรณ สดจิตร์

ACC. NO.....
Date Received... 19 JUL 2537
Call No.....

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร

วท.บ. (พัฒนาการเกษตร)

เมื่อวันที่ 25 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2537

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ 25, 30, 37

(อาจารย์ สุขุมภรณ์ ชันย์ศรี)

กรรมการปัญหาพิเศษ 25, 30, 37

(อาจารย์ เอนก บุญสิน)

กรรมการปัญหาพิเศษ 21, 30, 37

(อาจารย์ เสรี รัตนภรณ์)

หัวหน้าภาควิชา 28, 30, 37

(อาจารย์ สอนง นิลเพ็ชร)

ฉว.
ค179ท
2536

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : การรับฟังข่าวสารการเกษตรทางวิทยุกระจายเสียงของเกษตรกร
ตำบล บางรักพัฒนา อำเภอ บางบัวทอง จังหวัด นนทบุรี ในปี พ.ศ 2537
: Listening of Agricultural messages for farmer by radio
program in Nonthaburi province (Bangrakpattana Distict)
in 1994

โดย : นางสาว ฉวีวรรณ สุตจิตร

ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตร์บัณฑิต (พัฒนาการเกษตร)

สาขาวิชาเอก : พัฒนาการเกษตร

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ :

(อาจารย์ สุขมากรณ์ ชันศรี)

...../...../.....

ทุกวันนี้ความเจริญของมนุษย์ในโลกมีไม่เท่าเทียมกัน ดังจะเห็นได้ว่า บางประเทศมีความเจริญมาก บางประเทศมีความเจริญน้อย ปัจจัยส่วนหนึ่งที่ทำให้ เราเจริญได้ก็ด้วยมีโอกาสในการแสวงหาความรู้และข่าวสาร เพื่อจะได้เข้าใจความเป็นไปของโลกได้ แต่ในเมื่อโอกาสที่คนเราจะได้รับข่าวสารและความรู้มีไม่เท่ากัน สื่อมวลชนจึงมีความสำคัญ ในการช่วยเสริมสร้างให้ประเทศของตนมีโอกาสรับข่าวสาร และความรู้เพิ่มขึ้นทัดเทียมผู้อื่น ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่า วิทยุกระจายเสียงเป็นสื่อมวลชนที่มีความสามารถ ในการบริการผู้ฟังในบริเวณกว้างและไกลมาก โดยเฉพาะในชนบทที่ห่างไกลขาดความเจริญ ก็สามารถรับฟังวิทยุกระจายเสียงได้ ประกอบกับประชาชนส่วนใหญ่ที่อยู่ในชนบทนั้น มีเครื่องรับวิทยุทรานซิสเตอร์ เพราะราคาไม่แพงมากนักและมีการเคลื่อนย้าย รวมทั้งไม่มีไฟฟ้าเข้าในหมู่บ้านก็สามารถรับฟังรายการต่างๆจากสถานีวิทยุได้ จึงทำให้เกิดความสนใจจะศึกษาถึง ความสนใจการรับฟังข่าวสารการเกษตร ทางวิทยุกระจายเสียงของเกษตรกรขึ้น

วัตถุประสงค์หลักของการศึกษาก็คือ เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจ สังคมและครอบครัวของเกษตรกร ลักษณะการรับฟังรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการเกษตร ปัญหาความต้องการ

และข้อเสนอแนะของเกษตรกรจากการฟังวิทยุ

การศึกษานี้ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถามออกไปสัมภาษณ์เกษตรกร ตำบล บางรักพัฒนา โดยมีการสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่ประกอบอาชีพทำนาจำนวน 80 ตัวอย่างคิดจากร้อยละ 25 ของประชากรที่ทำนาทั้งหมด 321 คน ตามเกณฑ์วิธีวิจัย

ผลการศึกษาปรากฏว่า ประชากรร้อยละ 82.5 ทำนาเป็นอาชีพหลัก โดยประชากร ร้อยละ 88.75 มีการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษา ในด้านการรับรู้จากสื่อมวลชนร้อยละ 61.21 ชอบโทรทัศน์ โดยชอบวิทยุเพียงร้อยละ 33.75 การรับฟังวิทยุแบบนานๆครั้งร้อยละ 47.5 โดยเฉพาะรายการเกษตรที่รับฟังร้อยละ 42.5 เป็นรายการข่าวเกษตรก่อนเริ่มรายการ รับฟังช่วง 05.00-05.30 ร้อยละ 48.75 ด้านการติดต่อสอบถามปัญหาหลังการรับฟังร้อยละ 88.75ไม่เคย ติดต่อบริษัทและร้อยละ 75 เสนอความรู้ที่ได้รับจากการฟังวิทยุไปปฏิบัติตาม ในด้านปัญหา ของการรับฟังร้อยละ 82.5 บอกว่าไม่มีปัญหา แต่มีความต้องการที่จะได้รับข่าวสารเรื่องใหม่ๆ ร้อยละ 63.75 มีความต้องการและให้ข้อเสนอแนะมาหลายเรื่อง เช่น ต้องการทราบราคา ผลผลิต, ข่าวสารการเกษตรใหม่ๆทันสมัย และเน้นการใช้ยาฆ่าแมลงมากขึ้น

คำนิยม

ปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จล่วงไปด้วยดีเนื่องจาก ความช่วยเหลือแนะนำของท่าน อาจารย์ สุขุมภรณ์ รัตนศรี ท่านอาจารย์ เอนก บุญยสิน ท่านอาจารย์ เสรี รัตนภรณ์ ที่ช่วยตรวจทานแก้ไข ข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อให้การศึกษารั้งนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบพระคุณอย่างสูงในการเสียสละเวลาอันมีค่าของเจ้าหน้าที่เกษตรตำบลทุกท่านที่กรุณาให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการออกสัมภาษณ์เกษตรกรในครั้งนี้

สุดท้ายขอกราบขอบพระคุณคุณแม่ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจมาตลอดรวมทั้งเพื่อนๆทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือในการสัมภาษณ์เกษตรกร ด้วยความยากลำบากทั้งร่างกายแรงใจและขอขอบคุณเกษตรกรทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามทำให้การทำปัญหาพิเศษสำเร็จสมบูรณ์ทุกประการ

ฉวีวรรณ สุดจิตร

18 มีนาคม 2537

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพผนวก	(4)
บทที่ 1 บทนำ	
ความสำคัญและปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
ประโยชน์คาดว่าจะได้รับ	2
ขอบเขตการศึกษา	2
นิยามศัพท์	3
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	4
บทที่ 3 วิธีการศึกษา	
ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง	12
การวิเคราะห์ข้อมูล	13
บทที่ 4 ผลการศึกษา	
ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคม, เศรษฐกิจและครอบครัว	14
ตอนที่ 2 สภาพการรับฟังข่าวสารด้านการเกษตรทางวิทยุกระจายเสียง ของเกษตรกร	27
ตอนที่ 3 ปัญหาและความต้องการของเกษตรกรในการใช้ประโยชน์จาก วิทยุกระจายเสียง	38

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	
สรุป	46
ข้อเสนอแนะ	48
เอกสารอ้างอิง	50
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก. ข้อมูลทั่วไปของตำบล บางรักพัฒนา	53
ภาคผนวก ข. แบบสัมภาษณ์	61

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1-14	แสดงข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคม, เศรษฐกิจและครอบครัว	14-25
15-25	แสดงสภาพการรับฟังข่าวสารด้านการเกษตรทางวิทยุกระจายเสียงของเกษตรกร	27-37
26-31	ปัญหาและความต้องการของเกษตรกรในการใช้ประโยชน์จากวิทยุกระจายเสียงด้านการเกษตร	38-44

สารบัญภาพผนวก

หน้า

ภาพที่

1	ขอบเขตตำบลบางรักพัฒนา	56
2	เส้นทางคมนาคมของตำบลบางรักพัฒนา	57

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและปัญหา

ประเทศไทยเราเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตรอาศัยอยู่ในชนบท ซึ่งอยู่ห่างไกลจากความเจริญ ยากจน และมีการศึกษาน้อย ดังนั้นการที่จะทำให้เกษตรกรยอมรับเทคโนโลยีการเกษตรมากขึ้น และแพร่กระจายไปในสังคม ตลอดจนปรับปรุงคุณภาพการผลิตให้ดีขึ้นกว่าเดิม จึงจำเป็นต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องและมีบทบาทสำคัญได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร แต่เนื่องจากปัจจุบันเจ้าหน้าที่ส่งเสริมมีอัตรากำลังไม่เพียงพอ จึงจำเป็นต้องอาศัยสื่อมวลชนต่างๆ เข้าช่วยในการเผยแพร่ข่าวสาร วิทยุจึงเป็นสื่อมวลชนอีกชนิดหนึ่งซึ่งสามารถแพร่กระจายความรู้และเทคโนโลยีได้กว้างไกล ประกอบกับวิทยุเป็นที่รู้จักและนิยมในหมู่ของเกษตรกรทุกครัวเรือน อีกทั้งราคาไม่แพงนัก เกษตรกรสามารถหาซื้อมารับฟังได้และสามารถพกติดตัวไปได้สะดวกไม่ว่าเกษตรกรจะอยู่ที่ใด ไม่จำกัดว่าจะมีไฟฟ้าใช้หรือไม่

สำหรับในท้องที่ตำบล บางรักพัฒนา จังหวัด นนทบุรี เกษตรกรให้ความสนใจต่อข่าวสารความรู้ทางการเกษตรมากนักเพียงใด จึงสมควรศึกษาการรับฟังข่าวสารด้านการเกษตรทางวิทยุกระจายเสียงของ เกษตรกรในท้องที่ตำบลบางรักพัฒนา

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพทางสังคม เศรษฐกิจและครอบครัวของเกษตรกร ในตำบล บางรักพัฒนา จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาลักษณะของการรับฟังรายการวิทยุกระจายเสียง เพื่อการเกษตรของเกษตรกร
3. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการของเกษตรกร ในการใช้ประโยชน์จาก วิทยุกระจายเสียงด้านการเกษตร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจและครอบครัวของเกษตรกร ในตำบล บางรักพัฒนา จังหวัดนนทบุรี
2. ทราบลักษณะการรับฟังรายการวิทยุเกษตร และการใช้บริการสื่อสารมวลชนทางวิทยุกระจายเสียง
3. ทราบปัญหาและความต้องการของเกษตรกร ตำบลบางรักพัฒนา จังหวัดนนทบุรี ในการรับฟังรายการวิทยุ เพื่อเป็นข้อเสนอนำเสนอให้แก่ผู้ผลิตรายการวิทยุทางการเกษตรหรือผู้ที่เกี่ยวข้องตลอดจนหน่วยงานของรัฐในการจัดรายการวิทยุที่เหมาะสม

ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาปัญหาพิเศษเรื่องนี้ทำการศึกษาเฉพาะใน ตำบลบางรักพัฒนา เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ของตำบล บางรักพัฒนา ทำนาเป็นอาชีพหลัก จึงไม่มีความแตกต่างในด้านอาชีพ จึงคาดว่าจะสามารถเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรที่ทำการศึกษาได้

นิยามศัพท์

การรับฟัง หมายถึง ลักษณะการรับฟังรายการของเกษตรกร ซึ่งได้แก่ประเภทของการรับฟัง ความถี่ในการรับฟัง กิจกรรมร่วมในการรับฟัง ความชัดเจนในการรับฟังและการติดต่อกับผู้จัดรายการ

ข่าวสารด้านการเกษตร หมายถึง ข่าวสารที่จัดขึ้นเพื่อเผยแพร่ผลงานการค้นคว้าทดลอง ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ ทางการเกษตร การถาม ตอบปัญหาการเกษตร การสัมภาษณ์เกษตรกร และนักวิชาการ ตลอดจนการเสนอข่าวความเคลื่อนไหวทางการเกษตรให้เกษตรกรได้ทราบ เป็นต้น

วิทยุกระจายเสียง หมายถึง สื่อมวลชนประเภทจัดส่งออกไปด้วยระบบคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า ด้วยเครื่องส่งวิทยุที่สามารถกระจายออกไปรอบทิศทาง เข้าถึงกลุ่มชนที่มีเครื่องรับวิทยุได้เป็นจำนวนมากๆ

เกษตรกร หมายถึง หัวหน้า หรือตัวแทนของแต่ละครอบครัวที่ประกอบอาชีพทำนาซึ่งอยู่ในตำบลบางรักพัฒนา จังหวัดนนทบุรี

เวลาในการรับฟัง หมายถึง ช่วงเวลาในการรับฟังข่าวสาร แบ่งเป็นช่วงๆ คือ

ช่วงเช้า ตั้งแต่ 05.00-05.30 น.

ช่วงเย็น ตั้งแต่ 17.31-18.30 น.

ช่วงหัวค่ำ ตั้งแต่ 19.00 น. ขึ้นไป

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

บทบาทของสื่อมวลชนในประเทศไทย

ในปัจจุบัน สื่อมวลชนประเภทวิทยุมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงบริการข่าวสารให้
 ความรู้และให้ความบันเทิงแก่ผู้รับหรือผู้ชมอย่างมาก ในด้านการบริหารประเทศสื่อมวลชนประเภท
 นี้ จะช่วยสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนกับรัฐบาลเป็นอย่างดี

โดยทั่วไปแล้วสื่อมวลชนมีหน้าที่รายงานข่าว บทความ สารคดี ความคิดเห็น
 แก่ประชาชนโดยทั่วไป ในสังคมสมัยใหม่ (Modern Society) สื่อมวลชนทำหน้าที่เป็นสะพาน
 เชื่อมโยง โดยเอาผลการปฏิบัติงานของรัฐบาลเสนอต่อประชาชนเพื่อให้ทราบถึงความก้าวหน้า
 ในการบริหารประเทศ และในทางกลับกันก็เป็นสื่อที่รับความคิดเห็นของประชาชนย้อนกลับ
 (Feed - Back) ที่เรียกร้องหรือไม่พอใจ และต้องการแสดงความคิดเห็นมาเสนอต่อ
 รัฐบาลอีกครั้งหนึ่ง (บำรุง, 2523:9)

บทบาทของวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย

ในประเทศไทยเรานี้คนทั้งประเทศ ใช้วิทยุกระจายเสียงเป็นเครื่องบันเทิง มาก
 กว่าสื่อมวลชนอย่างอื่น ทั้งนี้ กล่าวโดยไม่ต้องรอกการสำรวจ สิ่งเกิดจากรื่องที่ เรือบรรทุก
 สินค้าจากต่างจังหวัดเข้ามายังพระนครตามทางน้ำเช่น คลองภาษีเจริญจะเห็นว่ามิ้เครื่องรับวิทยุ
 กระจายเสียงอย่างน้อย ล่าละหนึ่งเครื่อง ชวนนาที่ค่านาอยู่ในนาก็มีเครื่องรับวิทยุเกือบทุกกลุ่ม
 หมู่สาวเดินตามชายหาดก็พกพาเครื่องรับฟังไปด้วย (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ,
 2515:188-189)

บำรุง สุขพรรณ (2523) กล่าวถึงการศึกษาพบว่า ประชาชนในชนบทมีเครื่องรับวิทยุทุกครัวเรือนและรับข่าวสารจากวิทยุเป็นประจำทุกวัน สื่อมวลชนประเภท เช่น โทรทัศน์ และ หนังสือพิมพ์ ยังเข้าไปเผยแพร่ในหมู่บ้านหรือชนบทน้อยทั้งนี้เนื่องจากเงื่อนไขด้านไฟฟ้าชนบท และการคมนาคม เพราะ โทรทัศน์ต้องมีไฟฟ้า จึงจะเปิดรับชมได้ ส่วนหนังสือพิมพ์จะต้องมีการคมนาคมสะดวก เพื่อให้ในการขนส่งหนังสือพิมพ์เข้าด้วย ดังนั้น ในชนบทการใช้สื่อเพื่อเผยแพร่ข่าวสาร จึงควรใช้วิทยุกระจายเสียง โดยเฉพาะวิทยุท้องถิ่นให้มาก ซึ่งประชาชนชอบฟังวิทยุท้องถิ่นของตนมาก

สื่อสารมวลชนเพื่อการเกษตร

ช่องทางต่างๆที่สำคัญที่ทำให้เกษตรกรมีการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ เกี่ยวกับการเกษตร คือ

1. สื่อมวลชน (mass media) เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ
2. แหล่งข้อมูลที่ไม่เป็นทางการ เช่น เพื่อนบ้าน
3. แหล่งที่มีการติดต่อค้าขาย (Commercial Source) เช่น การติดต่อกับร้านค้าพนักงานขาย
4. เจ้าหน้าที่ของรัฐ (Government agency source) ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

ช่องทางการสื่อสาร

โดยทั่วไปช่องทางการสื่อสารที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมี 2 ลักษณะ คือ

1. Mass Media Channels หมายถึง การสื่อสารที่ต้องอาศัยสื่อสารมวลชนเป็นสำคัญ เป็น การสื่อสารต่อคนจำนวนมาก ผู้รับมีความแตกต่างกันในด้านการศึกษา ความสนใจ สภาพทาง เศรษฐกิจ และสังคม ช่องทางการสื่อสารได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เอกสารสิ่งพิมพ์

2. Interpersonal Channels เป็นการสื่อสารระหว่างบุคคล 2 คนขึ้นไป มีการโต้ตอบซึ่งกันและกัน ของผู้ส่งสารและผู้รับสาร (อติศักดิ์ , 2523 : 41)

หน้าที่ของวิทยุกระจายเสียง

อุดม (2526 : 232) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของวิทยุกระจายเสียง เอาไว้ว่า

1. หน้าที่ในการให้ข่าวสาร ความรู้ต่างๆ ไปสู่ผู้ฟังอย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ แม้ว่าผู้ฟังนั้นจะอยู่ห่างไกลจากสถานีวิทยุเพียงใดก็ตาม
2. หน้าที่ในการให้การศึกษาจากรายการที่จัดขึ้น เพื่อส่งเสริมวิชาการ วัฒนธรรม อาชีพ และแนวทางในการดำเนินชีวิต ที่ดีของเยาวชนและประชาชนทั่วไปโดยมีรูปแบบของการศึกษา คือ การศึกษาในระบบโรงเรียน (Formal education) การให้ศึกษานอกระบบโรงเรียน (Non Formal education)
3. หน้าที่ในการให้ความบันเทิง หมายถึง รายการวิทยุที่จัดขึ้นเพื่อให้ความบันเทิงแก่ผู้ฟัง เช่น รายการเพลง ดนตรี ละครวิทยุ เป็นต้น
4. หน้าที่ในการชักจูงใจ หมายถึง รายการที่จัดขึ้นเพื่อการโน้มน้าว ชักจูง ซึ่งได้แก่ การโฆษณาสินค้า การโฆษณาชวนเชื่อต่างๆ เป็นต้น

คุณลักษณะของวิทยุกระจายเสียง

บำรุง สุทธิธรรม (2523 : 9) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของวิทยุกระจายเสียง

1. สามารถเข้าถึงเป้าหมายได้กว้าง และสามารถเข้าถึงประชาชนบางคนที่อยู่ประเภทอื่นเข้าไปไม่ถึง
2. ผู้ฟังมีความสุขสนุกสนานเหมือนมีส่วนร่วมด้วยกับรายการ

3. ราคาถูกกว่าโทรทัศน์
4. เลือกรับฟังได้มากกว่าโทรทัศน์
5. ผู้ฟังรู้สึกว่าคุณภาพดีกว่าวิทยุมาขึ้นพูดอยู่ตรงหน้า
6. มีความรวดเร็วในการเสนอข่าว ทำให้คนมีความเชื่อมั่นในข่าวสารจากวิทยุว่าเป็น Primary Fact คือ เป็นข้อเท็จจริงเบื้องต้นเพื่อจะติดตามทารายละเอียดจากสื่อชนิดอื่นต่อไปได้
7. ทำให้ผู้ฟังมีความรู้สึกว่าได้ฟังเรื่องเดียวกันพร้อมๆ กัน ซึ่งจะทำให้เกิดเพิ่มพูนความเชื่อมั่นในข่าวสารและคำแนะนำทางวิทยุขึ้น
8. วิทยุไม่ต้องการด้านเทคนิคมากเท่าโทรทัศน์ เพราะโทรทัศน์มีเทคนิคทางภาพเพิ่มขึ้นมาอีกเป็นงานที่มีภาระยุ่งยากกว่าวิทยุมาก
9. วิทยุต้องการคนทำงานน้อยกว่าโทรทัศน์
10. การรับฟังรายการวิทยุผู้ฟังสามารถฟังได้ตลอดเวลาเพราะใช้แต่การได้ยินเท่านั้น

การใช้วิทยุกระจายเสียงในงานพัฒนาชนบท

วิทยุน่าจะมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ในการสนับสนุนงานพัฒนาชนบทมากกว่าสื่อประเภทอื่นๆ ทั้งนี้ เนื่องจาก (ธวัชชัย, 2522:13-14)

ก. ความพร้อมของทรัพยากรที่เรามีอยู่ ตามสถิติของกรมประชาสัมพันธ์ (2519) เรามีสถานีวิทยุถึง 200 สถานี และมีเครื่องรับวิทยุประมาณ 4,111,235 เครื่อง (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2517)

ข. คุณสมบัติที่ดีของวิทยุ

1. ความรวดเร็ว วิทยุสามารถเสนอข่าวสารได้รวดเร็ว
2. ความสด วิทยุสามารถถ่ายทอดเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น
3. ความถี่ วิทยุเสนอข่าวสารได้บ่อยครั้ง
4. ผู้ที่อ่าน เขียนหนังสือไม่ออกก็สามารถเข้าใจข่าวสารจากวิทยุได้

5. ในขณะที่ผู้ฟังๆ วิทยุสามารถประกอบการงานอื่นไปพร้อมกันได้
6. วิทยุสามารถครอบคลุมพื้นที่ได้กว้างขวาง
7. วิทยุมีราคาถูก และค่าดูแลรักษาก็มีราคาถูกพอที่เกษตรกรมีไว้ใช้ได้
8. ความสะดวกในการใช้ในท้องถิ่นที่ไม่มีไฟฟ้า เมื่อวิทยุมีคุณสมบัติดีกว่าสื่อมวลชนประเภทอื่นๆ แล้ว วิทยุก็ควรนำมาใช้สนับสนุนงานพัฒนาชนบทให้กว้างขวางขึ้น ปัจจุบันอีกประการหนึ่งที่มีความสำคัญในกระบวนการพัฒนาชนบท ก็คือ ตัวเกษตรกรเอง

วิทยุกับงานส่งเสริมการเกษตร

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรมหาวิทยาลัย (2529) อ้างถึงมีการพบว่าการส่งข่าวสารทางการเกษตรโดยทางวิทยุกระจายเสียงกันมากขึ้น ซึ่งเคยมีการวิจัยที่เผยแพร่ในหนังสือพิมพ์ข่าวพาณิชย์ เมื่อปี 2518 พบว่าสื่อมวลชนที่ให้ผลดีที่สุดในการส่งเสริมการเกษตรในประเทศไทยรวมทั้งการพัฒนาชนบทอื่นๆคือ วิทยุ เพราะว่าวิทยุมีราคาไม่แพงมากนัก เกษตรกรหรือประชาชนในชนบททั่วไปสามารถซื้อหามาได้ แต่การรับฟังข่าวสารจากวิทยุในปัจจุบันอาจจะได้รับข่าวที่ค่อนข้างจะสับสน เพราะมีการออกรายการวิทยุเพื่อการการเกษตรกันหลายฝ่ายมีทั้งของหน่วยราชการต่างๆ และบริษัทห้างร้าน เอกชนการออกรายการในบางประเภทอาจจะไม่ค่อยคำนึงถึงผลเสียที่เกษตรกรจะได้รับ

ข้อเสียของวิทยุกระจายเสียงก็มี เพราะการส่งข่าวทางวิทยุกระจายเสียงนั้นไม่แน่นอนเสมอไปว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทั่วประเทศส่วนใหญ่จะเปิดรับฟัง ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับการตกลงแจ้งให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทั่วประเทศได้ทราบว่าเป็นเวลาใดจะเป็นเวลาที่จะให้ข่าวสารของหน่วยงานพิเศษส่งเสริมการเกษตร เพื่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจะได้รับฟังเป็นประจำ

บทบาทของวิทยุต่อเกษตรกรมีดังนี้ (เสวก, 2527:12)

1. กระตุ้นให้เกษตรกรเกิดการตื่นตัว สนใจเกี่ยวกับสิ่งปฏิบัติความรู้ใหม่ๆ เตือนล่วงหน้าในเรื่องต่างๆ ไปในช่วงเวลาหนึ่งๆ เช่น ภาวะตลาดและราคา การควบคุมโรคและแมลง
2. ทำหน้าที่เผยแพร่ข่าวที่เกี่ยวข้องกับการประกอบการทางการเกษตร

การนำเอาวิทยุกระจายเสียงมาใช้ในงานส่งเสริมการเกษตร เริ่มแพร่หลายมาตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ถึงราว พ.ศ. 2490 ผู้ที่นำสื่อทางไกลประเภทนี้มาใช้ในงานส่งเสริมการเกษตรได้ประสบผลสำเร็จเป็นคนแรก คือ หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ ในสมัยที่ดำรงตำแหน่งอธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ส่งเสริมการเลี้ยงไก่พันธุ์ดี (ทำนอง, 2525)

พร, (2520 :249) กล่าวว่า การส่งเสริมการเกษตรและการเผยแพร่ทางการเกษตรนั้น นักส่งเสริมมีเป้าหมายจะขยายความคิด และวิธีการเกษตร แต่ที่นักส่งเสริมไม่สามารถที่จะพบปะกับเกษตรกรได้ครบทุกคน วิทยุกระจายเสียงจึงเป็นส่วนที่ใช้เป็นสื่อแทนได้เป็นอย่างดี และการใช้วิทยุกระจายเสียงในงานส่งเสริมนั้น เป็นวิธีที่เราสามารถเข้าถึงตัวเกษตรกรได้ทันที อีกทั้งเป็นการให้ความบันเทิงควบคู่กันไปด้วย เพื่อเป็นการปลุกฝังชักจูงให้ประชาชนทั่วไปมีความนิยมและเข้าใจถึงประโยชน์ของการเกษตร

จากรายงานการสัมมนาเรื่อง บทบาทของสื่อมวลชนในการเผยแพร่วิทยุการด้านการเกษตรแผนใหม่ โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปี 2524 ปรากฏว่า ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค 44 จังหวัด มีสถานีวิทยุกระจายเสียงกว่า 200 สถานี มีจำนวนรายการที่เผยแพร่วิทยุการด้านการเกษตร รวมทั้ง ปีชส.8 วิทยุการเกษตรอยู่ประมาณ 40 สถานี โดยมีทั้งรายการของรัฐและเอกชนปะปนกัน (ทำนอง, 2525)

รายการวิทยุการเกษตรที่อาจเสนอได้ เช่น (วิจารณ์, 2535:236)

1. ข่าวอากาศเกษตร
2. ข่าวราคาสินค้าเกษตร
3. ข่าวเกี่ยวกับการเกษตร
4. การตอบปัญหาทางการเกษตร
5. สารคดี บทความ ความรู้เกี่ยวกับการเกษตร
6. รายการเกษตรสั้น ให้ความรู้ทางการเกษตรสั้นๆ 2-3 นาที ในแต่ละครั้ง
7. รายการเพลงสลับความรู้ทางการเกษตรสั้น โคลง กลอน
8. ละครในแนวการส่งเสริมการเกษตร
9. ปรัชศน์เกษตรเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับการเกษตร
10. ดนตรีไทย การแสดงพื้นบ้าน การขับร้อง ลำตัด ลิเก สลับสอดแทรกความรู้ทางการเกษตร

ผลงานวิจัยและการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

สุรพล (2522:73-79) ได้ศึกษาถึงผลของวิทยุกระจายเสียงต่อผู้ฟังประกอบอาชีพเกษตรและผู้ประกอบอาชีพอื่นๆ ในจังหวัดนครปฐม พบว่า ผู้ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม รับฟังรายการประเภทข่าวมากกว่ารายการประเภทอื่น เช่น รายการบันเทิง และได้รับประโยชน์จากการฟังในด้านความรู้มากกว่าความบันเทิงส่วนใหญ่ ที่ทัศนคติของผู้ฟังรายการวิทยุเห็นว่าความรู้ที่นำมาเผยแพร่ยังกว้างเกินไปไม่เจาะจงเฉพาะพื้นที่ ทำให้มีประโยชน์ใช้ประโยชน์ได้น้อย อีกทั้งควรมีการโฆษณาที่เสนอแต่ความเป็นจริงด้วย

สันต์ โชติสถิตย์ (2511) ได้ศึกษาความสนใจและปัญหาต่างๆ ของเกษตรกรที่
 รับฟังรายการตอบปัญหาการเกษตรทางสถานีวิทยุ มก. พบว่าเกษตรกรร้อยละ 50.4 มีความ
 เห็นว่ารายการตอบปัญหาการเกษตรมีความล้าช้าและไม่ทั่วถึง เกษตรกรร้อยละ 52.4 มีความ
 เห็นว่ารายการส่งเสริมการเกษตรนี้จัดได้เหมาะสมแล้ว เกษตรกรร้อยละ 69.0 สนใจในการ
 ตอบปัญหาการเกษตรหลายสาขารวมกัน และปัญหาที่เกษตรกรสนใจมากคือ ปัญหาเกี่ยวกับพืชไร่
 นา

กัลยารัตน์ อัฐรัตน์ (2522) ได้ศึกษาถึงทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อสื่อมวลชนใน
 จังหวัด สุพรรณบุรี พบว่า วิทยุเป็นสื่อมวลชนที่แพร่กระจายได้มากที่สุดเนื่องจาก เครื่องรับ
 วิทยุราคาถูกและนำไปฟังในที่ต่างๆ สะดวกกว่าสื่อชนิดอื่นๆ ทัศนคติที่มีต่อวิทยุเกษตรกรส่วนใหญ่ชอบ
 ฟังสถานีของกรมประชาสัมพันธ์ ร้อยละ 40.7 และเห็นว่าความรู้ทางการเกษตรที่ได้จากด้าน
 วิทยุไม่เหมาะสมกับสภาพหมู่บ้าน ร้อยละ 9.3 ส่วนความรู้ทางการเกษตรที่ได้รับจากโทรทัศน์
 และหนังสือพิมพ์ ไม่เหมาะสมกับสภาพหมู่บ้าน ร้อยละ 8.14 เท่าๆ กัน

สว่าง เติลิ่งพันธ์ (2520) ได้สำรวจความสนใจของเกษตรกรต่อรายการส่งเสริม
 เสริมการเกษตร ทางสถานีวิทยุ มก. บางเขน พบว่าเกษตรกรนิยมฟังรายการวิทยุมากที่สุด
 ระหว่างเวลา 17.00-21.00 น. เกษตรกรส่วนใหญ่เอาความรู้ที่ได้รับฟังไปปฏิบัติได้และ
 ประเภทรายการส่งเสริมการเกษตรที่เกษตรกรชอบฟังมากที่สุด คือ เรื่องการทำนา รองลงมา
 คือ เรื่องการปลูกผักและเลี้ยงสัตว์

รจิตลักษณ์ (2525:139) อ้างถึงผลการศึกษาของคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติสำนัก
 นายกรัฐมนตรี (2525) พบว่า การเข้าถึงประชาชนของสื่อประเภทต่างๆ นั้นวิทยุเป็นสื่อที่เข้า
 ถึงประชาชนได้มากเป็นอันดับหนึ่ง คือ ร้อยละ 87 รองลงมาคือ ภาพยนต์ ร้อยละ 47 โทรทัศน์
 ร้อยละ 34 นิตยสาร ร้อยละ 16 และพบว่าเนื้อหาจากรายการวิทยุเป็นข่าวร้อยละ 20-30
 รายการประเภทความรู้ทั่วไปร้อยละ 10-20 และรายการประเภทให้ความบันเทิง ร้อยละ 50

วิธีการศึกษา

การสัมภาษณ์อย่าง

ในการศึกษา การรับฟังข่าวสารด้านการเกษตรทางวิทยุกระจายเสียงของเกษตรกร ตำบล บางรักพัฒนา อำเภอ บางบัวทอง จังหวัด นนทบุรี โดยประชากรที่ใช้สุ่มจากประชากรที่ประกอบอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลักเนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ของตำบล บางรักพัฒนา ประกอบอาชีพทำนาเป็นจำนวนมากกว่าอาชีพอื่นๆ (จากแนวทางพัฒนาการเกษตรของ สำนักงานเกษตรอำเภอบางบัวทอง 2535) โดยใช้ประชากรตัวอย่างทั้งสิ้น 80 คน คิดจากร้อยละ 25 ของประชากรที่ทำนาทั้งหมด 321 คน ตามเกณฑ์วิธีการวิจัย (ฉัตร ชำชอง, 2525:5) โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างครอบคลุมร้อยละ 1 แบบสัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ออกแบบสัมภาษณ์ ซึ่งได้แบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และ ครอบครัว ของเกษตรกรตำบลบางรักพัฒนา

ตอนที่ 2 สภาพการรับฟังข่าวสารด้านการเกษตรของเกษตรกรในตำบลบางรักพัฒนา

ตอนที่ 3 ปัญหาและความต้องการของเกษตรกร ในการใช้ประโยชน์จากวิทยุกระจายเสียงด้านการเกษตร

การวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากในการศึกษาคั้งนี้ไม่มีการตั้งสมมุติฐาน ดังนั้นจึงไม่มีการทดสอบสมมุติฐาน และเมื่อเก็บข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถามแล้ว ก็นำมาแจกแจงข้อมูลและทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดย

$$1. \text{ หาค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนตัวอย่างของเกษตรกรที่ทำการศึกษา}}{\text{จำนวนตัวอย่างของเกษตรกรทั้งหมดที่ทำการศึกษา}} \times 100$$

$$2. \text{ หาฐานนิยม} = \text{ค่าที่มีการซ้ำกันมากที่สุด}$$

$$3. \text{ การหาค่าเฉลี่ย } (\bar{x}) = \frac{\sum X_i}{N}$$

\bar{x} = ค่าเฉลี่ยของตัวแปรที่ทำการวิเคราะห์

X_i = ผลรวมของคะแนนของครอบครัวที่

($X_i = 1, 2, 3, \dots, N$)

N = จำนวนตัวอย่างของเกษตรกรทั้งหมด

ผลการศึกษา

จากผลการศึกษาการรับฟังข่าวสารการเกษตรทางวิทยุกระจายเสียงของเกษตรกรใน ตำบลบางรักพัฒนา อำเภอ บางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี จำนวน 80 ราย มีผลการศึกษา ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจและครอบครัวของเกษตรกร

ตารางที่ 1 เพศของเกษตรกร

เพศ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
ชาย	57	71.25
หญิง	23	28.75
รวม	80	100

จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 71.25 เป็นเกษตรกรชาย และร้อยละ 28.75 เป็นเกษตรกรหญิง

จะเห็นได้ว่าเกษตรกรเพศชายมีจำนวนมากกว่าเพศหญิง อาจเนื่องมาจากเพศชายเป็นแรงงานด้านการเกษตรเป็นหัวหน้าครอบครัวและ เป็นผู้ที่ต้องตัดสินใจในเรื่องต่างๆ แทนเพศหญิงและตัวเองสนใจมากกว่าเพศหญิงเพราะเพศชาย เป็นผู้ลงมือปฏิบัติเอง

ตารางที่ 2 อายุของเกษตรกร

อายุ (ปี)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
59-67	7	8.75
50-58	13	16.25
41-49	17	21.25
32-40	25	31.25
23-31	18	22.5
รวม	80	100

อายุเฉลี่ย (\bar{X}) = 40.16

อายุสูงสุด = 67 อายุต่ำสุด = 23

ค่าพิสัย = 36

ฐานนิยม = 29.53

จากผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรที่เป็นแรงงานด้านการเกษตรร้อยละ 31.25 มีอายุอยู่ระหว่าง 32-40 ปี รองลงมาคือ ร้อยละ 22.5 มีอายุอยู่ระหว่าง 23-31 ปี ร้อยละ 21.25 มีอายุอยู่ในช่วง 41-49 ร้อยละ 16.25 มีอายุอยู่ระหว่าง 50-58 ปี และร้อยละ 8.75 มีอายุอยู่ในช่วง 59-67 ปีตามลำดับ ส่วนอายุเฉลี่ยของเกษตรกรประมาณ 40 ปี

จะเห็นว่าเกษตรกรกลุ่มอายุช่วง 32-40 ปี เป็นแรงงานด้านการเกษตรเสียส่วนใหญ่ เนื่องจากเป็นวัยที่ไม่เด็กเกินไปและไม่แก่เกินไป เป็นวัยที่มีความรับผิดชอบสูง ส่วนเกษตรกรที่มีอายุระหว่าง 23-31 ปี มีจำนวนน้อยกว่าทั้งที่เป็นวัยทำงานเนื่องจากในปัจจุบันท้องที่ ต.บางรักพัฒนา มีโรงงานอุตสาหกรรมเกิดขึ้นมากมาย ดังนั้นเกษตรกรในอายุช่วงนี้จึงเป็นวัยหนุ่มสาว จึงหันไปประกอบอาชีพรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมแทน ส่วนเกษตรกรอายุช่วง

50-58 ปีก็มีจำนวนน้อยเช่นเดียวกับช่วงอายุ 59-67 ปี เนื่องจากเข้าสู่วัยชราจึงต้องการพักผ่อนมากกว่าออกมาทำงานและสุขภาพไม่อำนวยให้ออกมาทำงานในไร่นาหรือมีลูกหลานสืบทอดอาชีพ

ตารางที่ 3 ภูมิลำเนา

ภูมิลำเนา	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
อยู่ในท้องที่ตำบลบางรักพัฒนา	75	93.75
ย้ายมาจากที่อื่น	5	6.25
รวม	80	100

จากผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรร้อยละ 93.75 เป็นเกษตรกรในท้องที่ตำบลบางรักพัฒนา และร้อยละ 6.25 ย้ายมาจากที่อื่น ทั้งนี้เนื่องมาจากเกษตรกรที่ทำการศึกษาค้นคว้าเป็นเกษตรกรที่ทำอาชีพทำนา ซึ่งจะทำตามบรรพบุรุษที่เคยทำมาแต่ก่อนจึงรับช่วงการทำงานต่อมา จึงชี้ให้เห็นว่าเกษตรกรจึงเป็นคนที่อาศัยอยู่ในท้องที่ตำบลบางรักพัฒนามาแต่เดิม

ตารางที่ 4 ศาสนาที่นับถือ

ศาสนา	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
ศาสนาพุทธ	80	100
รวม	80	100

จากผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรร้อยละ 100 นับถือศาสนาพุทธทั้งหมด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติไทย เกษตรกรส่วนใหญ่จึงนับถือศาสนาพุทธและเป็นกลุ่มหรือเป็นหมู่บ้านเกษตรกรแถบภาคกลาง เป็นเกษตรกรท้องถิ่น การนับถือศาสนาจึงสืบทอดกันมาตามบรรพบุรุษดั้งเดิม

ตารางที่ 5 สถานภาพสมรส

สถานภาพ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
มีครอบครัวแล้ว	70	87.5
โสด	10	12.5
รวม	80	100

จากผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรร้อยละ 87.5 มีครอบครัวแล้ว และร้อยละ 12.5 เป็นโสด จะเห็นว่าการที่เกษตรกรส่วนใหญ่แต่งงานแล้ว เนื่องจากประชากรตัวอย่างที่สัมภาษณ์

เป็นหัวหน้าครอบครัวหรือตัวแทน จึงเป็นเหตุให้เกษตรกรส่วนใหญ่แต่งงานแล้ว

ตารางที่ 6 ระดับการศึกษา

การศึกษา	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
ประถมศึกษา	71	88.75
มัธยมศึกษา	5	6.25
อุดมศึกษา	3	3.75
ไม่ได้เรียนหนังสือ	1	1.25
รวม	80	100

จากผลการศึกษาพบว่าเกษตรกร ร้อยละ 88.75 ได้รับการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 6.25 ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 3.75 ได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษา ร้อยละ 1.25 ไม่ได้ได้รับการศึกษา

จะเห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับการศึกษา ในระดับชั้นประถมศึกษาเท่านั้น ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ที่มีความรู้และได้รับการศึกษาจะหันไปประกอบอาชีพอื่นแทน ประกอบกับเกษตรกรมีฐานะยากจน จึงไม่สามารถที่จะได้รับการศึกษาในระดับที่สูงกว่านี้ได้

ตารางที่ 7 จำนวนสมาชิกในครอบครัว

จำนวนสมาชิก	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
8-10 คน	8	10
5-7 คน	38	47.5
2-4 คน	34	42.5
รวม	80	100

มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเกษตรกรเฉลี่ย (\bar{X}) = 5.02

จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่มีมากที่สุด = 10

จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่น้อยที่สุด = 2

ค่าพิสัย = 6

ฐานนิยม = 4.8

จากผลการศึกษาพบว่าเกษตรกร ร้อยละ 47.5 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวในช่วง 5-7 คน รองลงมาคือ ร้อยละ 42.5 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 2-4 คน ร้อยละ 10 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 8-10 คน จำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 5.02 คน

จะเห็นว่าเกษตรกรมีบุตรมาก เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุมากแล้วและได้รับการศึกษาในระดับต่ำจึงขาดความรู้ ความเข้าใจ เรื่องการคุมกำเนิด

ตารางที่ 8 จำนวนสมาชิกที่เป็นแรงงานการเกษตร

จำนวนแรงงาน	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
7-8 คน	3	3.75
5-6 คน	9	11.25
3-4 คน	25	31.25
1-2 คน	43	53.75
รวม	80	100

สมาชิกที่เป็นแรงงานเกษตรเฉลี่ยครอบครัวละ $(\bar{X}) = 2.8$

ครอบครัวที่มีสมาชิกเป็นแรงงานเกษตรสูงสุด = 8

ครอบครัวที่มีสมาชิกเป็นแรงงานเกษตรน้อยที่สุด = 1

ค่าพิสัย = 6

ฐานนิยม = 1.9

จากผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรร้อยละ 53.75 มีจำนวนสมาชิกที่เป็นแรงงานด้านการเกษตร 1-2 คน รองลงมาคือ ร้อยละ 31.25 มีสมาชิกที่เป็นแรงงานด้านการเกษตร 3-4 คน ร้อยละ 11.25 มีจำนวนสมาชิกที่เป็นแรงงานด้านการเกษตร 5-6 คน ร้อยละ 3.75 มีจำนวนสมาชิกที่เป็นแรงงานด้านการเกษตร 7- 8 คน จำนวนสมาชิกที่เป็นแรงงานด้านการเกษตรเฉลี่ย 2.8 คน

จะเห็นว่าแรงงานด้านการเกษตรมีสมาชิกในครอบครัว มีจำนวนน้อยที่จะมาช่วยกันประกอบอาชีพด้านการเกษตร เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมเป็นส่วนใหญ่

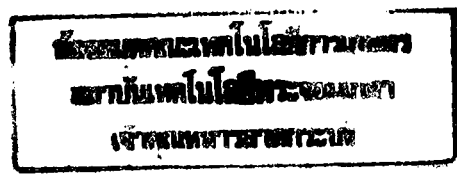

ตารางที่ 9 อาชีพหลัก

อาชีพหลัก	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
ทำนา	70	87.5
ค้าขาย	10	12.5
รวม	80	100

จากผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรร้อยละ 87.5 ทำนาเป็นอาชีพหลัก รองลงมา ร้อยละ 12.5 ค้าขายเป็นอาชีพหลัก

จะเห็นได้ว่าเกษตรกรยังคงประกอบอาชีพทำนา เป็นอาชีพหลักทั้งนี้ เนื่องมาจาก เกษตรกรประกอบอาชีพทำนามานานแล้วจึงยังคงทำนาอยู่และการทำงานยังคงทำรายได้ให้มากกว่า อาชีพอื่น ส่วนอาชีพค้าขายก็เป็นอาชีพหลักที่ยังคงทำรายได้ให้มากที่สุดพบในเกษตรกรที่มีฐานะ ค่อนข้างดี แต่ยังคงประกอบอาชีพทำการเกษตรอยู่

ตารางที่ 10 อาชีพรองของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

อาชีพรอง	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
ทำนา	10	12.5
ค้าขาย	7	8.75
เลี้ยงปลา	9	11.25
ปลูกผักบึง	11	13.75
ทำสวนผลไม้	19	23.75
รับจ้าง	14	17.5
รับราชการ	2	2.5
ไม่มีอาชีพรอง	8	10
รวม	80	100

จากผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรร้อยละ23.75 ทำสวนผลไม้เป็นอาชีพรอง ร้อยละ 17.5 ทำอาชีพรับจ้างเป็นอาชีพรอง ร้อยละ13.75 ปลูกผักเป็นอาชีพรอง ร้อยละ12.5 ทำนาเป็นอาชีพรอง ร้อยละ11.25 เลี้ยงปลาเป็นอาชีพรอง ร้อยละ 10 ไม่มีอาชีพรอง ร้อยละ8.75 ค้าขายเป็นอาชีพรอง และร้อยละ 2.5 รับราชการเป็นอาชีพรอง

จะเห็นว่าเกษตรกรประกอบอาชีพทำสวนเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เนื่องมาจากการทำสวนไม่ต้องใช้เวลาในการดูแลมาก คือใช้เวลาว่างหลังช่วงการทำนาเสร็จและเก็บผลผลิตได้เกือบตลอดปี ส่วนอาชีพรับจ้างก็เป็นอาชีพรองที่นิยมทำกันมาก เนื่องจากเกษตรกรมีเวลาว่างหลังการฤดูการทำนามากจึงออกรับจ้างและได้ค่าจ้างที่น่าพอใจ อาชีพปลูกผักบึงก็นิยมทำเป็นอาชีพรอง ทั้งนี้เนื่องจากปลูกผักบึงสามารถใช้พื้นที่ทำนาในการปลูกผักบึงหลังจากทำนาเสร็จแล้วได้ ส่วนอาชีพทำนา ซึ่งเป็นอาชีพของเกษตรกรนั้น หมายถึง เกษตรกรมีอาชีพอื่นเป็นอาชีพหลักที่ทำรายได้ให้มากกว่า แต่ก็ยังคงประกอบอาชีพทำนาอยู่ ส่วนอาชีพรองอื่นๆก็ได้แก่

เลี้ยงปลา , ค้าขาย และรับราชการ ส่วนที่เหลือคือ ไม่มีอาชีพรอง

ตารางที่ 11 ฐานะของผู้ถูกสัมภาษณ์

ฐานะ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
เจ้าบ้าน	35	43.75
ผู้อาศัย	45	56.25
รวม	80	100

จากผลการศึกษาพบว่าฐานะของผู้ถูกสัมภาษณ์ ร้อยละ 43.75 ฐานะเจ้าบ้าน และ ร้อยละ 56.25 ฐานะผู้อาศัย

ตารางที่ 12 ที่ดินทำกิน

ที่ดินทำกิน	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
ของตัวเอง	53	66.25
เช่า	27	33.75
รวม	80	100

จากผลการศึกษาพบว่าที่ดินทำกิน ร้อยละ 66.25 มีที่ดินทำกินเป็นของตัวเอง ร้อยละ 33.75 ยังคงต้องเช่าที่ดินอยู่

จะเห็นได้ว่าเกษตรกรตำบล บางรักพัฒนายังคงมีที่ดินเป็นของตัวเองแต่คาดว่าในอนาคตเกษตรกรจะเริ่มทำการขายที่ดินของตัวเอง เนื่องจากที่ดินในบริเวณนี้ เริ่มมีราคาแพง การคมนาคมสะดวกเพราะกำลังทำถนนเข้าและมีโรงงานเริ่มก่อสร้างใกล้ๆ บริเวณนี้ จะทำให้เกิดการกว้านซื้อที่ดินของเกษตรกร

ตารางที่ 13 ขนาดที่ดินทำกิน

ขนาดที่ดิน	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
1-10 ไร่	47	58.75
10-15 ไร่	2	2.5
15-20 ไร่	8	10
มากกว่า 20 ไร่	23	28.75
รวม	80	100

จากผลการศึกษาพบว่าขนาดที่ดินทำกินของเกษตรกรร้อยละ 58.75 มีที่ดิน 1-10 ไร่ ร้อยละ 28.75 มีที่ดินมากกว่า 20 ไร่ ร้อยละ 10 มีที่ดิน 15-20 ไร่ ร้อยละ 2.5 มีที่ดิน 10-15 ไร่

จะเห็นได้ว่าเกษตรกรจำนวนมากที่มีที่ดินทำกินเพียงไม่เกิน 10 ไร่ ซึ่งเป็นจำนวนน้อยไม่เพียงพอที่จะใช้ทำการเกษตร ทำให้ได้ผลผลิตน้อยลงเนื่องจากเกษตรกรไม่มีความรู้ในเรื่องการเพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้มากขึ้น เกษตรกรจึงมีแนวโน้มที่จะขายที่ดินของตัวเองมากขึ้น ส่วนเกษตรกรที่มีที่ดินมากกว่า 20 ไร่ ก็มีจำนวนพอสมควรแสดงว่าเกษตรกรในตำบล บางรักพัฒนา

บางส่วนมีฐานะดีเพียงพอในการประกอบอาชีพ

ตารางที่ 14 การเป็นสมาชิกกลุ่ม

การเป็นสมาชิกกลุ่ม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม	33	42.25
เป็นสมาชิกกลุ่ม	47	57.75
รวม	80	100

<u>เป็นสมาชิกกลุ่ม</u> (N=47)		
กลุ่ม ธ.ก.ส	38	80.9
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	1	2.1
กลุ่มยุวเกษตรกร	3	6.4
กลุ่มสหกรณ์เกษตร	5	10.6
รวม	47	100

จากผลการศึกษาพบว่า การเป็นสมาชิกกลุ่มของเกษตรกร ตำบลบางรักพัฒนา ร้อยละ 58.75 เป็นสมาชิกกลุ่ม ซึ่งได้แก่ กลุ่มธ.ก.ส คิดเป็นร้อยละ 80.9 ของผู้เป็นสมาชิกกลุ่ม กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรคิดเป็นร้อยละ 2.1 ของผู้เป็นสมาชิกกลุ่ม กลุ่มยุวเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 6.4 ของสมาชิกกลุ่ม กลุ่มสหกรณ์การเกษตรคิดเป็นร้อยละ 10.6 ของผู้เป็นสมาชิกกลุ่ม ส่วนเกษตรกรไม่เป็นสมาชิกกลุ่มใดเลย คิดเป็นร้อยละ 41.25

จะเห็นว่าเกษตรกรตำบลบางรักพัฒนายังคงเห็นความสำคัญของการรวมกลุ่มบ้าง ซึ่งจะเป็นสมาชิกของธ.ก.ส เป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรต้องการกู้ยืม เงินจาก ธ.ก.ส มาลงทุนเป็นจำนวนมาก ส่วนกลุ่มอื่นๆ เช่น แม่บ้านเกษตรกร ยุวเกษตรกร และสหกรณ์การเกษตรไม่

เป็นที่นิยมในกลุ่มเกษตรกร นอกจากนี้ เกษตรกรไม่เป็นสมาชิกกลุ่มก็มีจำนวนมาก เนื่องจาก การสอบถามพบว่าเกษตรกรไม่มีความรู้ ความเข้าใจและไม่เห็นความสำคัญ ของการจัดเข้าเป็น สมาชิกกลุ่ม

ตอนที่ 2 สภาพการรับฟังข่าวสารด้านการเกษตรทางวิทยุกระจายเสียงของเกษตรกร

ตารางที่ 15 สื่อที่ชอบมาก

สื่อที่ชอบ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
วิทยุ	27	33.75
หนังสือพิมพ์	1	1.25
โทรทัศน์	49	61.25
ชอบทั้งหมด	3	3.75
รวม	80	100

จากการศึกษาพบว่า สื่อที่เกษตรกรชอบมาก ร้อยละ 61.25 ชอบโทรทัศน์ ร้อยละ 33.75ชอบวิทยุ ร้อยละ 1.25 ชอบหนังสือพิมพ์และร้อยละ 3.75 ชอบทั้งหมด

จะเห็นได้ว่าปัจจุบันโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อการติดตามข่าวสารของเกษตรกรมาก เนื่องจากเกษตรกรให้ความสำคัญและชอบโทรทัศน์มากกว่าสื่อชนิดอื่น ทั้งนี้จากการสอบถามพบว่าเกษตรกรที่ชอบโทรทัศน์ได้เห็นภาพและได้ยินเสียงจึงเข้าใจได้มากขึ้นโดยเฉพาะ ถ้าเป็นการสาธิตวิธีทำก็สามารถเข้าใจได้ง่ายและโทรทัศน์ก็ราคาไม่แพงเหมือนเมื่อก่อนเกษตรกรจึงสามารถหาซื้อมาใช้ได้

ส่วนวิทยุก็ยังมีผู้นิยมฟังในบางส่วน ทั้งนี้เนื่องจากต้องตื่นแต่เช้าและต้องทำงานอย่างอื่นควบคู่ไปด้วย จึงเปิดวิทยุไว้เลย สามารถทำงานอื่นไปพร้อมกันได้

บางส่วนชอบทุกอย่าง เนื่องจากสนใจสื่อทุกอย่างแล้วแต่มีเวลาว่างช่วงไหน หนังสือพิมพ์เห็นว่ามีผู้นิยมน้อยมาก เนื่องจากเกษตรกรต้องใช้ทักษะในการอ่าน เพื่อทำความเข้าใจเพราะเนื้อหาสาระบางหัวเรื่องยากแก่การที่จะเขียนให้เกษตรกรบางระดับเข้าใจได้เหมือนกัน (พลศรีและตระการศักดิ์, 2528:366)

ตารางที่ 16 แหล่งข่าวสารการเกษตรที่เกษตรกรชอบฟัง

แหล่งข่าวสาร	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
เพื่อนบ้าน	7	8.75
หนังสือพิมพ์	1	1.25
วิทยุกระจายเสียง	22	27.5
เจ้าหน้าที่	3	3.75
โทรทัศน์	47	58.75
รวม	80	100

จากการศึกษาพบว่าข่าวสารด้านการเกษตร ที่เกษตรกรได้รับมาจากแหล่งต่างๆ คือ ร้อยละ 58.75 ฟังจากโทรทัศน์ ร้อยละ 27.5 ฟังจากวิทยุกระจายเสียง ร้อยละ 8.75 ฟังจากเพื่อนบ้าน ร้อยละ 3.75 ฟังจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม ร้อยละ 1.25 อ่านจากหนังสือพิมพ์ จะเห็นได้ว่าเกษตรกรนิยมฟังข่าวสารด้านการเกษตร จากโทรทัศน์มากกว่าสื่อชนิดอื่นๆ เนื่องจากปัจจุบันโทรทัศน์เป็นที่นิยมแพร่หลายของประชาชนมากขึ้น จำนวนเครื่องรับโทรทัศน์มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างมาก การปรากฏตัวของพนักงานส่งเสริมการเกษตรทางโทรทัศน์ในการจัดรายการต่างๆ เป็นการกระตุ้นผู้ชม เกษตรกร ผู้สนใจ เกี่ยวกับวิกฤตการณ์ต่างๆ ในเรื่องโรคแมลงศัตรูพืชในระยะเวลานี้และจำกัดสามารถสำนึกให้เห็นวิธีการต่างๆ เกือบจะเหมือนการแสดงสิ่งที่ดึงดูดความสนใจผู้ชม (วิจิตร อาวาระกุล, 2535: 238)

ตารางที่ 17 จำนวนเครื่องรับวิทยุ

วิทยุ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
ไม่มี	2	2.5
มี 1 เครื่อง	55	68.75
มี 2 เครื่อง	20	25
มี 3 เครื่อง	1	1.25
มี 4 เครื่อง	1	1.25
มี 5 เครื่อง	1	1.25
รวม	80	100

จากการศึกษาพบว่า ร้อยละ 68.75 มีวิทยุ 1 เครื่อง ร้อยละ 1.25 มีเครื่องรับวิทยุ 3, 4 และ 5 เครื่องเท่ากัน

จะเห็นได้จากการที่เกษตรกรส่วนใหญ่มีวิทยุ อย่างน้อย 1 เครื่อง เนื่องจากวิทยุกระจายเสียงมีความสำคัญต่อเกษตรกร ราคาไม่แพง เกษตรกรจึงมีวิทยุไว้รับฟังข่าวสารต่างๆ กันแทบทุกครัวเรือน

ตารางที่ 18 ความถี่ในการฟังวิทยุ

บ่อยเพียงใด	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
นานๆ ฟังครั้ง	38	47.5
สม่ำเสมอ	28	35
เกือบทุกวัน	14	17.5
รวม	80	100

จากการศึกษาพบว่า ร้อยละ 47.5 ติดตามฟังนานๆครั้ง ร้อยละ 35 ติดตามฟังสม่ำเสมอ ร้อยละ 17.5 ติดตามฟังเกือบทุกวัน

จะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ฟังวิทยุแบบนานๆฟังครั้ง คือ เมื่อซากฟังเมื่อไรก็เปิดฟัง อาจเป็นเพราะเกษตรกรปัจจุบันไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการฟังข่าวสารทางวิทยุเท่าใด จึงไม่ค่อยติดตามฟัง แต่ก็มีจำนวนไม่น้อยที่ยังคงติดตามฟังสม่ำเสมอ และฟังเกือบทุกวัน และจากการสำรวจไม่มีเกษตรกรคนใดเลยไม่เคยรับฟังวิทยุกระจายเสียง แสดงว่าวิทยุยังคงเป็นสิ่งมวลงานที่เกษตรกรยังคงให้ความสำคัญอยู่

ตารางที่ 19 ฟังวิทยุขณะอยู่ที่ใด

อยู่ที่	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
บ้าน	78	97.5
ฟังจากเพื่อนบ้าน	1	1.25
ฟังจากร้านค้าที่ตลาด	1	1.25
รวม	80	100

จากการศึกษาพบว่า ร้อยละ 97.5 ฟังวิทยุขณะอยู่ที่บ้าน ร้อยละ 1.25 ฟังจากเพื่อนบ้านและฟังจากร้านค้าที่ตลาด

จะเห็นว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ฟังวิทยุขณะอยู่ที่บ้าน ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ว่างจากการทำงานในไร่นา จึงเป็นช่วงเวลาที่สามารถรับฟังวิทยุกระจายเสียงได้ดีกว่าขณะอยู่ที่อื่น

ตารางที่ 20 รายการที่ข้อบ่ง

รายการ	จำนวน(ราย)	ร้อยละ
ข่าวทั่วๆ ไปทุกประเภท	63	78.75
เพลง	13	16.25
ข้อบ่งทั้งหมด	4	5
รวม	80	100

จากการศึกษาพบว่า ร้อยละ 78.75 ข้อบ่งข่าว ร้อยละ 16.25 ข้อบ่งเพลง ร้อยละ 5 ข้อบ่งทั้งหมด

จะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่นิยมฟังรายการประเภท ข่าวทั่วๆ ไปทุกประเภท มากกว่าอย่างอื่น ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันเกษตรกรต้องการรับฟังความเคลื่อนไหวอยู่เสมอ โดยเฉพาะข่าวประเภทนี้มีเนื้อหาสาระและมักจะจัดในช่วงที่เกษตรกรมีเวลาว่าง เช่น ช่วงเช้า นอกจากนั้นรายการบันเทิงก็เป็นที่นิยม เช่น รายการเพลง

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ภาคผนวก

ข้อมูลทั่วไปของตำบลบางรักพัฒนา

ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลบางรักพัฒนาเดิมนั้นรวมกับ ตำบลบางรักใหญ่ ซึ่งมีอาณาเขตพื้นที่การปกครอง กว้างขวาง รวมทั้งหมด 19 หมู่บ้าน ซึ่งทำให้การปกครองดูแลไม่ทั่วถึง เนื่องจากมีบ้านเรือน ราษฎรจำนวนมากและประชาชนเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2529 ทางราชการจึงเห็นว่าตำบลบางรักใหญ่ สมควรจะแบ่งการปกครองออกเป็น 2 ตำบล จึงได้เสนอเรื่องไปตามลำดับ เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2529 ทางราชการได้ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องตั้งและเปลี่ยนแปลงเขตตำบล บางรักใหญ่ โดยแยกออกเป็น 2 ตำบล คือ ตำบลบางรักใหญ่ และตำบลบางรักพัฒนา

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลพิมลราช

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลบางรักใหญ่

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลพิมลราช

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลบางแม่นาง อำเภอ บางใหญ่

การแบ่งเขตการปกครอง

ตำบลบางรักพัฒนา แบ่งการปกครองออกเป็น 8 หมู่บ้าน คือ

หมู่ที่ 1	ชื่อหมู่บ้าน	หนองบัว
หมู่ที่ 2	ชื่อหมู่บ้าน	บางแพรก
หมู่ที่ 3	ชื่อหมู่บ้าน	น้ำค่อม
หมู่ที่ 4	ชื่อหมู่บ้าน	บางแพรก

หมู่ที่ 5	ชื่อหมู่บ้าน	คลองบางไผ่
หมู่ที่ 6	ชื่อหมู่บ้าน	บางไผ่
หมู่ที่ 7	ชื่อหมู่บ้าน	ปลายคลอง
หมู่ที่ 8	ชื่อหมู่บ้าน	คลองวัดลาดปลาตุ๊ก

ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศของตำบลบางรักพัฒนา มีลักษณะเป็นที่ราบ

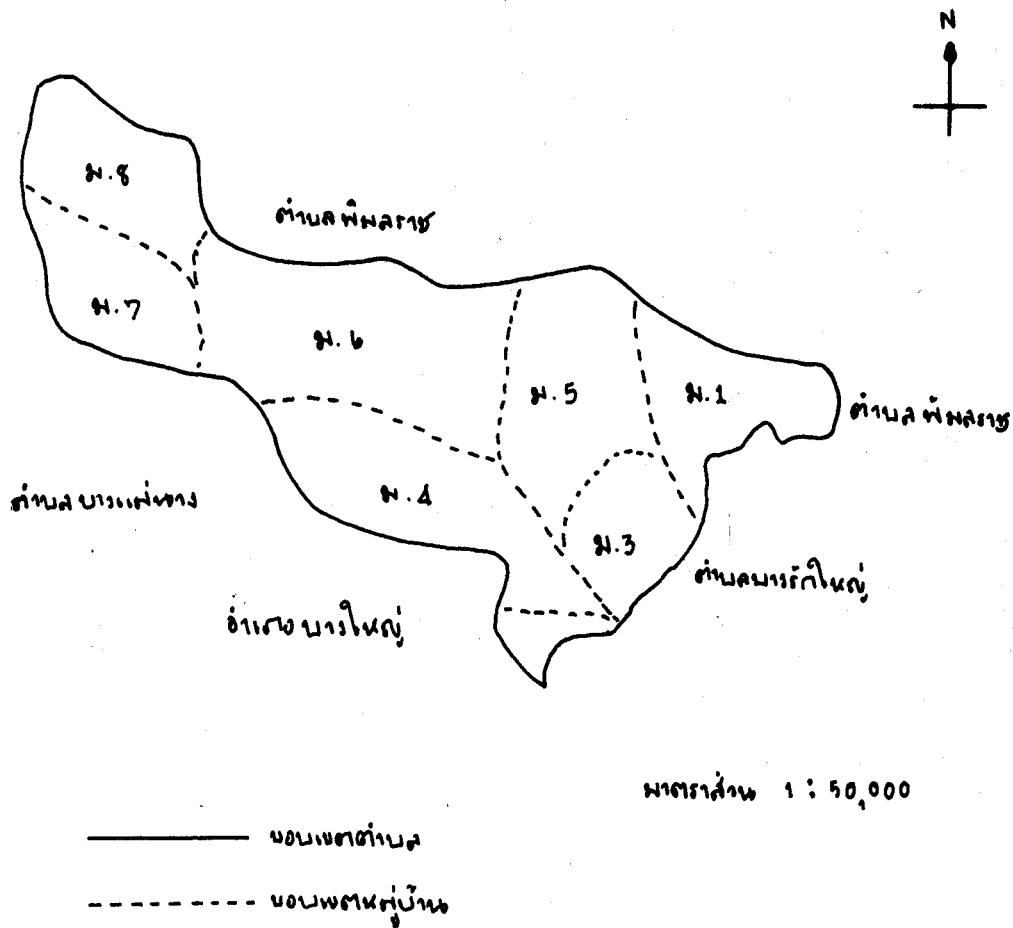
การคมนาคม

ตำบลบางรักพัฒนา มีการคมนาคมทางรถยนต์ที่ค่อนข้างสะดวก โดยมีถนนลาดยาง 3 สาย คือ ถนนรัตนวิเบศร์ ผ่านหมู่ที่ 2 ถนนตลิ่งชัน - สุพรรณบุรี ผ่านหมู่ที่ 4,6 ถนนบางกรวย - บางบัวทอง ผ่านหมู่ที่ 3,1 ถนนลูกรัง 2 เส้น คือ ถนนไปบางคูรัด และถนนรถ นอกจากนี้ยังสามารถใช้ทางน้ำได้อีกด้วย ปัญหาในเรื่องการขนส่ง ปัจจัยการผลิตและผลผลิตจึงมีน้อย

แหล่งน้ำ

แหล่งน้ำที่สำคัญ และมีผลต่อกิจกรรมการเกษตรของ ตำบลบางรักพัฒนา พื้นที่ตำบลบางรักพัฒนาอยู่ในเขตชลประทาน ฉะนั้นปัญหาในการขาดน้ำในการเกษตรจึงไม่ค่อยมี ซึ่งตำบลบางรักพัฒนานั้น มีคลองอยู่มาก

รูปที่ 1 ขอบเขตตำบลบางรักพัฒนา

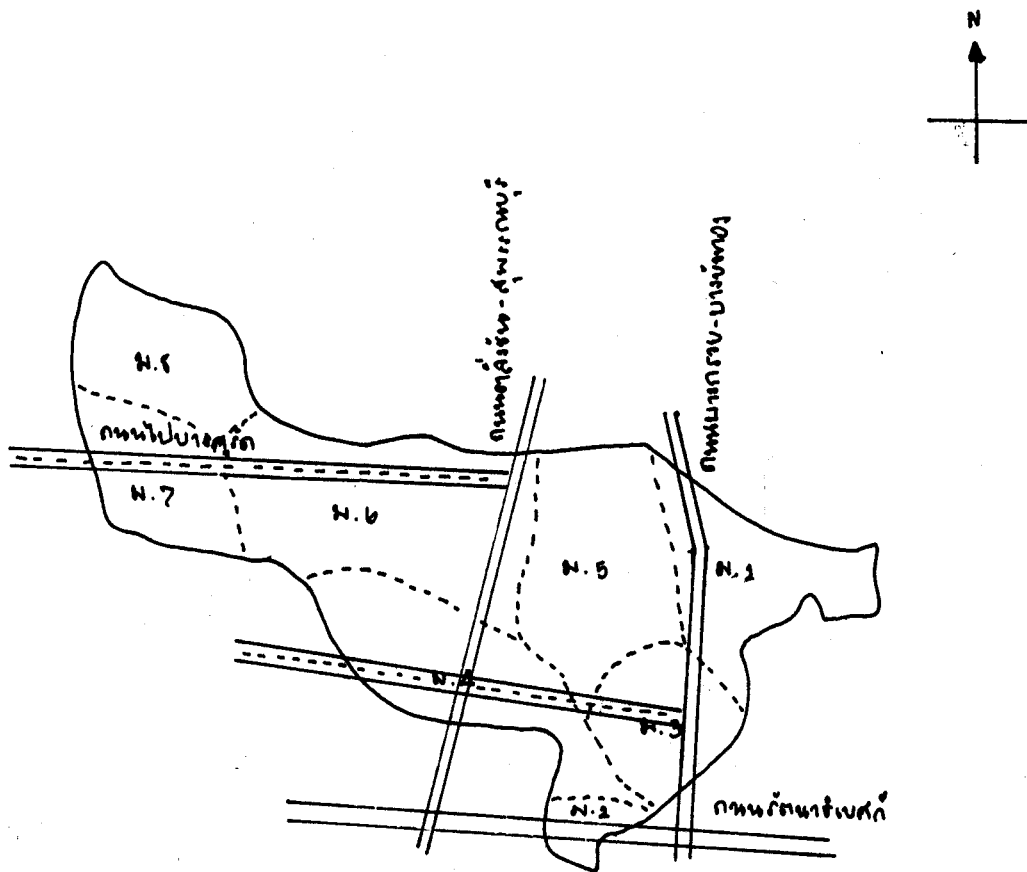

ที่มา : แผนที่ทหาร , แผนที่อำเภอบางบัวทอง

คำอธิบาย ตำบลบางรักพัฒนา แบ่งออกเป็น 8 หมู่บ้านคือ

- หมู่ที่ 1 หนองบัว
- หมู่ที่ 2 บางแพรง
- หมู่ที่ 3 ไร่ค่อม
- หมู่ที่ 4 บางแพรง
- หมู่ที่ 5 คลองบางไผ่
- หมู่ที่ 6 บางไผ่
- หมู่ที่ 7 ปลายคลอง
- หมู่ที่ 8 คลองวัดลาดปลาตุง

รูปที่ 2 เส้นทางคมนาคมของตำบลบางรักพัฒนา

มาตราส่วน 1 : 50,000

- ==== ถนนลาดยาง
- ==== ถนนลูกรัง

ที่มา แผนที่ทหารและที่อำเภอบางบัวทอง

คำอธิบาย ตำบลบางรักพัฒนามีถนนลาดยางที่ใหญ่ ๆ 3 เส้น ซึ่งผ่านหมู่ที่ 1, 2, 3, 4, 6 และมีถนนลูกรังอีกเส้น

สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ

ประชากร

ประชากรในตำบลบางรักพัฒนามีการตั้งบ้านเรือน อยู่กระจัดกระจายเป็นกลุ่มๆ มีทั้งหมด 848 ครัวเรือน 5,112 คน เป็นชาย 2,641 คน ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในวัยแรงงานถึง 2,756 คน (ร้อยละ 53.9) ปัญหาในเรื่องการขาดแรงงานในการเกษตรจึงไม่ค่อยมี

การศึกษาจำนวนคนที่จบการศึกษาภาคบังคับหรือสูงกว่าและไม่ได้เรียนต่อ 3,331 คน (ร้อยละ 76) จำนวนผู้จบมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า 107 คน (ร้อยละ 2.4) จำนวนผู้ที่จบการศึกษาสูงกว่ามัธยมปลาย 44 คน (ร้อยละ 1) และผู้กำลังศึกษาในระดับต่างๆ 891 คน (ร้อยละ 20.37)

ประชากรร้อยละ 99 สามารถอ่านหนังสือออก ประชากรในตำบลทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ ฉะนั้นขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ จึงคล้ายคลึงกัน และไม่มีปัญหาในการรวมกลุ่ม

การถือครองพื้นที่ทำการเกษตร

พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดของตำบลบางรักพัฒนา 7,928 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 77.46 ของพื้นที่ทั้งหมด โดยมีราษฎรถึง 321 ครัวเรือน (ร้อยละ 37.85) มีที่ดินเป็นของตนเอง ไม่เช่า อีก 146 ครัวเรือน (ร้อยละ 17.21) มีที่ดินเป็นของตนเองแต่ต้องเช่าเพิ่มบางส่วน มีเพียง 68 ครัวเรือน (ร้อยละ 8.01) ที่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเองเช่าทั้งหมด ขนาดพื้นที่ถือครองโดยเฉลี่ยครัวเรือนละ 11-12 ไร่ แสดงให้เห็นแนวโน้มในการยอมรับเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการปรับปรุงบำรุงดิน และอื่น ได้ง่าย

การประกอบอาชีพและรายได้

ราษฎรในตำบลบางรักพัฒนาร้อยละ 64.15 ของครัวเรือนทั้งหมดประกอบ อาชีพทางการเกษตรโดยเฉพาะการทำนา ร้อยละ 77.56 ทำสวนร้อยละ 29.77 ที่เหลือประกอบอาชีพโดยการรับจ้าง ร้อยละ 33.25 และค้าขาย ร้อยละ 3.65 โดยมีราษฎรร้อยละ 14.15 ประกอบอาชีพมากกว่าหนึ่งอย่าง รายได้เฉลี่ยจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมประมาณ 24,250 บาท/ครัวเรือน/ปี

จะเห็นว่ารายได้โดยเฉลี่ยของราษฎร ในตำบลบางรักพัฒนาขึ้นอยู่กับอาชีพที่ควรจะได้มีการส่งเสริมและหาแนวทางในการปรับปรุงอาชีพเดิมที่ราษฎร ประกอบอาชีพให้ดีขึ้น และสนับสนุนอาชีพเสริมอื่นๆ เพื่อเพิ่มรายได้ให้ราษฎรด้วย

บริการสาธารณะต่างๆ

ตำบลบางรักพัฒนา มีไฟฟ้าครบทุกหมู่บ้าน น้ำดื่มน้ำใช้ส่วนใหญ่จะใช้น้ำจากลำคลองสำหรับน้ำประปาจะมีใช้ที่ตามหมู่บ้านจัดสรรมีอยู่ 5 หมู่บ้าน มีโรงเรียนระดับประถม 3 โรงเรียน วัด 3 วัด สถานีอนามัย 3 แห่ง ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน การบริการสาธารณะต่างๆ ของตำบลบางรักพัฒนา อยู่ในเกณฑ์ดี ราษฎรรับข่าวสาร หรือเทคโนโลยีใหม่ๆ ได้ตลอดเวลาโดยเฉพาะทางวิทยุ โทรทัศน์ หรือจากที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน จึงเป็นการง่ายในการใช้สื่อดังกล่าวได้ เพื่อประชาสัมพันธ์การส่งเสริมการเกษตร

แหล่งเงินทุน

เกษตรกรส่วนใหญ่ของตำบลบางรักพัฒนา เป็นสมาชิก ธกส. และสหกรณ์การเกษตร จึงสามารถกู้ยืมเงินจากแหล่งดังกล่าวได้ แต่มีบางพื้นที่ต้องไปกู้ยืมจากธนาคารพาณิชย์เพื่อนบ้านและพ่อค้า

ชนบทธรรมนิยมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจกรรมทางการเกษตร

ชนบทธรรมนิยมประเพณีของราษฎรในตำบลบางรักพัฒนา จะเป็นประเพณีพื้นบ้าน
ที่ไม่มีผลเกี่ยวข้องกับการเกษตรนัก

การรวมกลุ่มหรือสถาบันทางสังคม

ราษฎรในตำบลบางรักพัฒนามีความร่วมมือค่อนข้างดี ในการประกอบอาชีพกิจกรรม
ต่างๆ เพื่อส่วนรวม โดยมีการรวมกลุ่มเมื่อมีการนัดหมายจากผู้ใหญ่บ้าน หรือกำหนดเป็นครั้งคราว
ส่วนกลุ่มที่ทางเจ้าหน้าที่ของทางราชการได้ไปกระตุ้นให้มีการจัดตั้งแล้วได้แก่ กลุ่มแม่บ้าน
เกษตรกร 1 กลุ่ม กลุ่มเกษตรกร 1 กลุ่ม กลุ่มยุวเกษตรกร 1 กลุ่ม

ภาคผนวก ข

แบบสัมภาษณ์ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

การรับฟังข่าวสารด้านการเกษตร ทางวิทยุกระจายเสียง
ของเกษตรกรในตำบล บางรักพัฒนา อำเภอบางบัวทอง
จังหวัด นนทบุรี

คำแนะนำ แบบสัมภาษณ์นี้ 3 ตอน

ให้ใส่เครื่องหมาย / ลงใน () หรือกรอกข้อความลงในช่องว่างให้ได้ความสมบูรณ์

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ _____
2. อายุ _____ ปี
3. ภูมิลำเนาเดิม
 - () อยู่ในท้องที่ตำบลบางรักพัฒนา
 - () ย้ายมาจากท้องที่ ระบุ _____
4. ที่อยู่ปัจจุบัน _____ ตำบล _____
อำเภอ _____ จังหวัด _____
5. ศาสนาที่นับถือ
 - () พุทธ () อิสลาม
 - () คริสต์ () อื่นๆ ระบุ _____
6. สถานภาพสมรส
 - () โสด () มีครอบครัวแล้ว
 - () หย่าร้าง () อื่นๆ ระบุ _____

7. ระดับการศึกษา

- () ประถมศึกษา () มัธยมศึกษา
 () อุดมศึกษา () อื่นๆ ระบุ _____

8. จำนวนสมาชิกในครอบครัว _____ คน (รวมผู้ให้สัมภาษณ์)

9. จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่เป็นแรงงานด้านการเกษตร _____ คน

10. อาชีพหลักของท่านในปัจจุบัน คือ (อาชีพที่ทำรายได้มากที่สุด)

- () ทำนา () เลี้ยงปลา
 () รับราชการ () ค้าขาย
 () รับจ้าง () อื่นๆ ระบุ _____

11. อาชีพรองของท่าน คือ

- () ทำนา () เลี้ยงปลา
 () ค้าขาย () อื่นๆ ระบุ _____

12. ฐานะของผู้ถูกสัมภาษณ์

- () เจ้าบ้าน () ผู้อาศัย
 () อื่นๆ ระบุ _____

13. ที่ดินที่ทำกิน

- () ของตัวเอง () เช่า
 () อื่นๆ ระบุ _____

14. ขนาดที่ดินทำกิน

- () 1-10 ไร่ () 10-15 ไร่
 () 15-20 ไร่ () มากกว่า 20 ไร่

15. การเป็นสมาชิกกลุ่ม

- () เป็นสมาชิกกลุ่ม _____
 () ไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม

ตอนที่ 2 สภาพการรับฟังข่าวสารด้านการเกษตรทางวิทยุกระจายเสียงของเกษตรกร

1. สื่อที่ท่านชอบมากที่สุด

☐ วิทยุ	☐ โทรทัศน์
☐ หนังสือพิมพ์สิ่งพิมพ์	☐ อื่นๆ ระบุ _____
2. ท่านได้ฟังข่าวสารด้านการเกษตรจากแหล่งใดมากที่สุด

☐ เพื่อนบ้าน	☐ เจ้าหน้าที่
☐ หนังสือพิมพ์	☐ โทรทัศน์
☐ วิทยุกระจายเสียง	☐ อื่นๆ ระบุ _____
3. ที่บ้านท่านมีวิทยุหรือไม่

☐ มีจำนวน _____ เครื่อง	☐ ไม่มี
--	--------------------------------
4. ท่านฟังวิทยุบ่อยเพียงใด

☐ สม่ำเสมอ (5-7 วัน/สัปดาห์)	☐ เกือบทุกวัน (3-4 วัน/สัปดาห์)
☐ นานๆ ฟังครั้ง (1-2 วัน/สัปดาห์)	☐ ไม่เคยฟังเลย
5. ตามปกติท่านฟังวิทยุกระจายเสียงในขณะที่ท่านอยู่ที่ไหนมากที่สุด

☐ อยู่ที่บ้าน	☐ ทำงานในไร่นา
☐ ฟังจากเพื่อนบ้าน	☐ ฟังจากร้านค้าที่ตลาด
☐ อื่นๆ ระบุ _____	
6. รายการที่ชอบฟัง

☐ ข่าว	☐ การศึกษา
☐ เพลง	☐ อื่นๆ ระบุ _____
7. เวลาที่รับฟังวิทยุ

☐ ตอนเช้า	☐ กลางวัน
☐ เย็นและค่ำ	☐ ฟังทั้งวัน

8. รายการวิทยุทางการเกษตรที่ท่านฟังบ่อยที่สุด (จากสถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อการเกษตร)
- () คุยเฟื่องเรื่องเกษตร () สารคดีการเกษตร
- () สื่อสัมพันธ์ () คุยกันฉันท์เกษตร
- () ข่าวเกษตรก่อนเริ่มรายการ () อื่นๆ ระบุ _____
9. ตามปกติท่านรับฟังข่าวสารด้านการเกษตรทางวิทยุกระจายเสียงเวลาใดเป็นประจำ
- () 05.00-05.30 น. () 17.30-18.00 น.
- () 18.15-18.30 น. () 19.00 น. ขึ้นไป
10. ท่านเคยเขียนจดหมายหรือสอบถามปัญหาด้านการเกษตรกับผู้จัดรายการที่สนใจหรือไม่
- () เคย () ไม่เคย
11. ท่านคิดว่ารายการข่าวสารด้านการเกษตรมีเผยแพร่ทางวิทยุมีประโยชน์หรือไม่
- () มีประโยชน์มาก () ไม่มีประโยชน์
- () มีประโยชน์น้อย () อื่นๆ ระบุ _____

**ตอนที่ 3 ปัญหาและความต้องการของเกษตรกรในการใช้ประโยชน์จากวิทยุกระจายเสียง
ด้านการเกษตร**

1. ท่านมีปัญหาในการรับฟังข่าวสารด้านการเกษตรทางวิทยุกระจายเสียงหรือไม่
- () ไม่มี
- () มี โปรดระบุ
- () ใช้ภาษาทางวิชาการ หรือใช้ศัพท์ภาษาต่างประเทศ ฟังแล้วไม่เข้าใจ
- () อธิบายไม่ชัดเจน
- () จัดลำดับขั้นตอนไม่ดี ทำให้ฟังแล้วสับสน
- () อื่นๆ ระบุ _____

2. เสียงที่ท่านฟังจากวิทยุกระจายเสียงชัดเจนหรือไม่
 ชัดเจน ไม่ชัดเจน
3. ท่านคิดว่า รายการที่เผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร จากสถานีวิทยุเหมาะสมกับสภาพหมู่บ้าน
 ท่านหรือไม่
 เหมาะสม เหมาะสมเป็นบางเรื่อง
 ไม่เหมาะสม เพราะ _____
4. ท่านเคยนำความรู้ที่ได้รับจากการรับฟังทางวิทยุกระจายเสียง ไปปฏิบัติหรือลองทำหรือไม่
 เคย
 ไม่เคย เพราะ _____
5. ท่านต้องการรับทราบข่าวสารด้านการเกษตรในเรื่องใหม่ๆ นอกเหนือจากที่ท่านประกอบอาชีพ
 อยู่หรือไม่
 ไม่ต้องการ
 ต้องการ ระบุ _____
6. ข้อเสนอแนะ

